
Apekopper bør kalles m-kopper på norsk

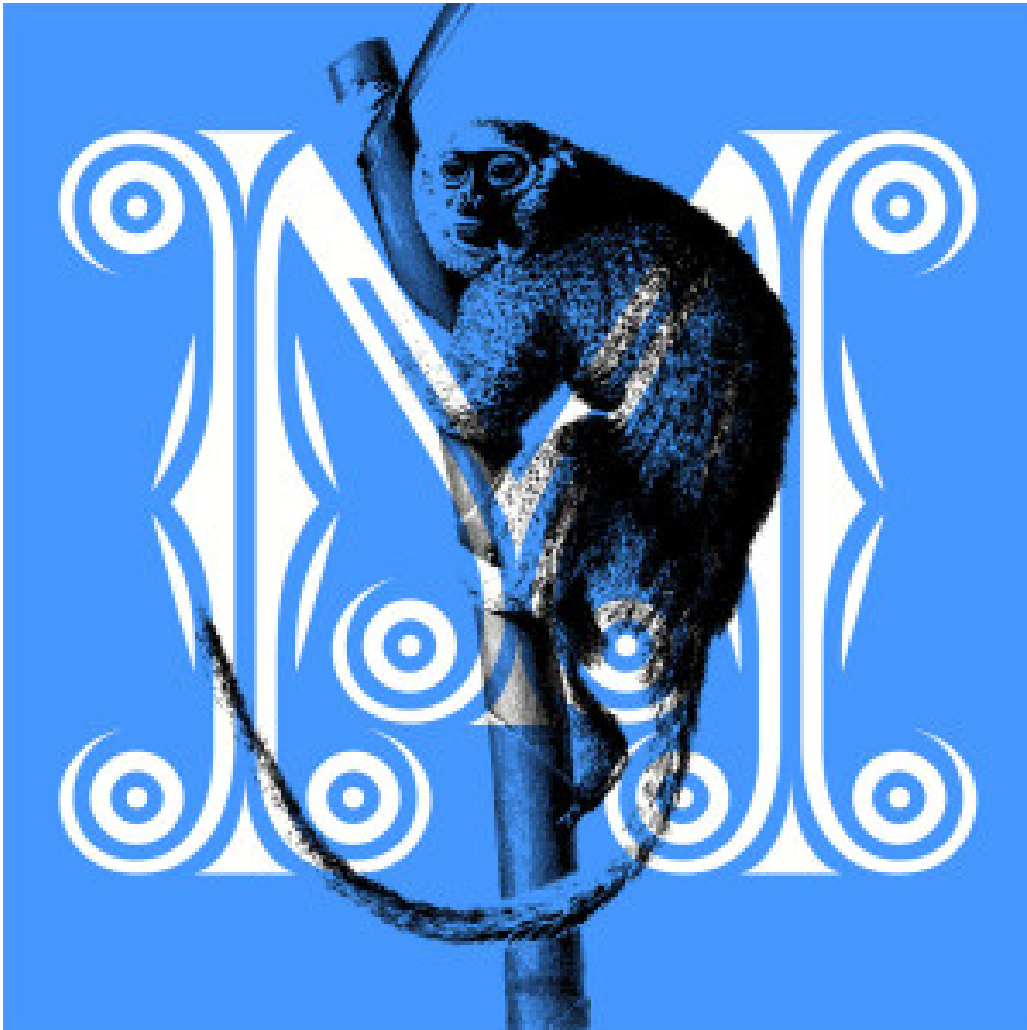
SPRÅKSPALTEN

ERLEND HEM

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem er instituttsjef ved LEFO – Legeforskningsinstituttet, professor ved Universitetet i Oslo og leder av Gruppe for norsk medisinsk fagspråk.

Apekopper bør skifte navn til *m*pox, mener Folkehelseinstituttet. Språkrådet er ikke enig.

Illustrasjon: Tidsskriftet

I november 2022 endret Verdens helseorganisasjon navn på sykdommen apekopper fra *monkeypox* til *mpox* (1). Folkehelseinstituttet vurderte om det var behov for navnebytte også i Norge. De foreslo å endre navnet til *m-kopper*, og fikk råd og innspill fra flere instanser, blant andre Gruppe for norsk medisinsk fagspråk. Etter tilbakemeldingene gikk de i januar 2023 bort fra dette forslaget og anbefalte fortsatt bruk av apekopper, eventuelt med *mpox* i parentes. Et viktig poeng bak beslutningen var at det pågår et arbeid internasjonalt med navngiving av alle ortopoxvirus, inkludert apekoppeviruset (2).

Verdens helseorganisasjons begrunnelse for å endre navn til *mpox*, var at *monkeypox* kunne oppleves diskriminerende og stigmatiserende, men i Norge fantes det ikke rapporter om dette (2). Fra mars 2023 mottok Folkehelseinstituttet flere henvendelser om at navnet *apekopper* likevel oppleves og brukes stigmatiserende. De fikk informasjon om dette både ved direkte henvendelser, i sosiale medier og i møter med representanter fra blant andre FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, HivNorge, PION, Prosenteret, Kirkens bymisjon, Sex og Samfunn, Helseutvalget, Skeiv verden og SLM Norge (3).

Folkehelseinstituttet ombestemte seg derfor og skrev på sine hjemmesider i mai 2023 at de heretter vil bruke benevnelsen *mpox* (4). Begrunnelsen var at de ikke hadde klart å finne et godt norsk avløserord så tett opptil originalen som mulig, at *mpox* nå er et godt innarbeidet begrep både nasjonalt og internasjonalt, og at Danmark og Sverige allerede har tatt i bruk det engelske navnet (3).

Språkrådet

Språkrådet reagerte skarpt på denne beslutningen (5). Som statsorgan er Folkehelseinstituttet forpliktet til å bruke norske betegnelser: «Da Språkrådet ble rådført i saken, var vi tydelige på at vi frarådet å bruke den engelske termen på norsk. Ordet *kopper* er godt etablert i norske sykdomsbetegnelser, og *mpox* bryter med denne tradisjonen. Denne anbefalingen står vi fast ved», skrev rådet.

«Ordet *kopper* er godt etablert i norske sykdomsbetegnelser, og *mpox* bryter med denne tradisjonen»

Det er tre aktuelle alternativer: *mpox*, *a-kopper* og *m-kopper*. Språkrådet fraråder *mpox*. Av pragmatiske årsaker kan det være mer formålstjenlig å innføre *m-kopper* enn *a-kopper* som erstatning for *mpox*. Referansen til ordet *ape* blir mer indirekte, førsteleddet i den norske og den engelske termen blir lik, og andreleddet vil være i tråd med norsk fagtradisjon og rettskriving.

«I vår kontakt med blant andre NRK, andre medier og offentlige organer kommer vi derfor til å anbefale betegnelsen *m-kopper*», skriver Språkrådet i brevet til Folkehelseinstituttet.

Uheldig valg

Det er uheldig at Folkehelseinstituttet ikke har tatt hensyn til innspillene i høringsrunden. Gruppe for norsk medisinsk fagspråk støttet forslag om å bruke betegnelsen m-kopper, og Folkehelseinstituttet gir ingen begrunnelse for hvorfor ikke denne termen ble valgt.

Det finnes en rekke andre sykdommer som ender på -kopper, så hvorfor ikke denne? I klinisk praksis og dagligtale vil nok mange følge Språkrådets anbefaling og bruke *m-kopper* til tross for Folkehelseinstituttets vedtak. Uansett blir det en ny runde når Verdens helseorganisasjon skal gjennomgå navnene på ortopoxvirusene.

REFERENCES

1. Hem E. Apekopper forblir apekopper på norsk. Tidsskr Nor Legeforen 2023; 143. doi: 10.4045/tidsskr.23.0060. [CrossRef]
2. Folkehelseinstituttet. FHI beholder navnet apekopper. <https://www.fhi.no/sv/smittsomme-sykdommer/apenkopper/fhi-beholder-navnet-apekopper/> Lest 27.1.2023.
3. Folkehelseinstituttet. Informasjonsbrev om navneendring fra apekopper til mpox. Ref. 23/01566-2. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2023.
4. Folkehelseinstituttet. FHI endrar nemninga på apekopper til mpox. <https://www.fhi.no/nyheter/2023/fhi-endrar-nemninga-pa-apekopper-til-mpox/> Lest 26.7.2023.
5. Språkrådet. Svar på informasjon om navneendring fra apekopper til mpox. Ref. 22/739-3/ANLA. Oslo: Språkrådet, 2023.

Publisert: 2. oktober 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0503
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.